

SMEs Profile

เรื่อง : จารุวรรณ เจตเกษกิจ

เวียดนาม กับ AEC

โอกาสทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการไทยควรรู้

“สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” หรือ “เวียดนาม” เป็นหนึ่งในประเทศที่นักลงทุนทั่วโลกยังคงให้ความสนใจจับจ้องมองหาโอกาสเข้ามาลงทุน เพราะเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่า 1 ล้านคนต่อปี และกำลังซื้อของชาวเวียดนามเพิ่มขึ้นสูงมาก อย่างไรก็ตาม สืบเนื่องจากการที่ไทยและเวียดนามได้เข้าร่วมเป็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (AEC) ตลอดจนมีสายสัมพันธ์ที่ติดกันมาช้านานโดยเฉพาะในแง่การค้า แม้จะไม่มีพรมแดนติดกัน จึงนับเป็นความได้เปรียบของไทยในการเข้าไปลงทุนในเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ก่อนเข้าไปควรต้องศึกษาข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

รู้จักเวียดนาม

ที่ตั้ง	ทิศตะวันตกของคาบสมุทรอินโดจีน
พื้นที่	331,150 ตารางกิโลเมตร
ภูมิประเทศ	เรียงเป็นรูปตัว S ตามแนวชายฝั่งตะวันตกของทะเลจีนใต้โดย 3 ใน 4 เป็นภูเขาสูงและป่าไม้ นอกนั้นเป็นไหล่เขาและหมู่เกาะต่างๆ
ภูมิอากาศ	มีสภาพอากาศที่หลากหลาย เพราะภูมิประเทศเป็นแบบคาบสมุทร ซึ่งมีระยะทางจากภาคเหนือจรดภาคใต้ที่ยาวมาก และมีระดับความสูงต่ำของพื้นที่ที่แตกต่างกัน เวียดนามทางตอนใต้ มีภูมิอากาศคล้ายประเทศไทยคือประมาณ 27-30 c และมี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน (พ.ค. - ต.ค.) และฤดูร้อน (พ.ย. - เม.ย.) เวียดนามทางตอนเหนือมี 4 ฤดู คือ ฤดูใบไม้ผลิ (มี.ค. - เม.ย.) ฤดูร้อน (พ.ค. - ส.ค.) ฤดูใบไม้ร่วง (ก.ย. - พ.ย.) ฤดูหนาว (ธ.ค. - ก.พ.)
เมืองหลวง	กรุงฮานอย (Ha Noi)
เมืองสำคัญ	นครโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh City)
เวลา	เท่ากับประเทศไทย
ประชากร	87.3 ล้านคน อัตราการเกิด 1.2% ต่อปี อัตราการรู้หนังสือ 94% โครงสร้างประชากร 0-14 ปี: 24.9% (ชาย 11,230,402 หญิง 10,423,901 คน) 15-64 ปี : 69.4 % (ชาย 29,971,088 หญิง 30, 356,393 คน) 65 ปีขึ้นไป : 5.7 % (ชาย 1,920,043 หญิง 3,065,697 คน)
เชื้อชาติ	เชื้อชาติขิ่น (Khin) หรือเวียต (Viet) (มากกว่า 86%) นอกนั้นเป็นชนกลุ่มอื่นๆ 53 เชื้อชาติ
ศาสนา	ไม่นับถือศาสนาแต่นับถือลัทธิต่างๆ (80.8%) นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน (9.3%) คริสต์ (7.2%) อิสลาม (0.1%) และอื่น ๆ (2.6%)
ภาษา	ภาษาราชการและที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ ภาษาเวียดนาม และใช้ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน ในการติดต่อทางธุรกิจ

แรงงาน	ภาคเกษตร ร้อยละ 56.8 อุตสาหกรรม ร้อยละ 37 และบริการ ร้อยละ 6.2
ระบอบการปกครอง	ระบบสังคมนิยม โดยมีพรรคการเมืองเดียว ประธานาธิบดี นายเหวียน มินห์ เจี๊ยต (Nguyen Minh Triet) นายกรัฐมนตรี นายเหวียน ตัน หยุ่ม (Nguyen Tan Dung)
GDP	ผลิตภัณฑ์มวลรวม 121.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 5.8
สกุลเงิน	ดอง (Dong)
รายได้ต่อคน	1,320 เหรียญสหรัฐฯ
สินค้านำเข้า	1.เครื่องจักรชิ้นส่วน 2.น้ำมันสำเร็จรูป 3.ผ้าฝ้าย 4.อิเล็กทรอนิกส์ คอมฯ ส่วนประกอบ 5.เหล็กกล้า 6.เม็ดพลาสติก 7.รถยนต์ อุปกรณ์ และชิ้นส่วน 8.โลหะอื่นๆ 9.ส่วนประกอบทางเคมี และ 10.เคมีภัณฑ์
สินค้าส่งออก	1.เสื้อผ้าสำเร็จรูป 2.น้ำมันดิบ 3.รองเท้า 4.อาหารทะเล 5.คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ 6.เครื่องจักร ชิ้นส่วน อุปกรณ์ 7.ข้าว 8.ยางพารา 9.ถั่วงอกและเครื่องประดับ และ 10.กาแฟ

• ที่มา: General Statistics Office of Vietnam (2012); กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555); ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเวียดนาม (2555)

ความโดดเด่นของเวียดนามที่น่าจับตามอง การเมืองและการปกครอง

- การเมืองมีเสถียรภาพและเอกภาพสูง โดยมีพรรคการเมืองเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งเวียดนาม (Communist Party of Vietnam หรือ CPV) ที่มีอำนาจสูงสุดตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการจัดการทุกด้าน ทำให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและนโยบายต่าง ๆ ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
- มีนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ และให้ความสำคัญกับความปลอดภัย โดยมีกฎหมายที่เข้มงวดและมีบทลงโทษที่รุนแรง ส่งผลให้เป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงแห่งหนึ่งของโลก

ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

- นโยบายเศรษฐกิจการค้าของเวียดนามยังคงเป็นไปในทิศทางเดิมตามนโยบาย “ได้ย เหมย” เมื่อกว่า 20 ปีที่แล้ว ประกอบกับการสมัครเป็นสมาชิกในประชาคมโลก ทำให้เวียดนามต้องปรับปรุงกฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนกฎเกณฑ์ภาครัฐ เพื่อเปิดตลาดสินค้า ภาคบริการและการลงทุนให้เสรีมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งปัจจุบันเวียดนามเปิดกว้างให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในประเทศได้มากขึ้น
- เวียดนามมีแนวทางมุ่งไปสู่เศรษฐกิจแห่งสีเขียวตามยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการขยายตัวแห่งสีเขียวในช่วงปี 2011 – 2030 เพื่อช่วยยกระดับ ประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และลดปริมาณการปล่อยก๊าซที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาเรือนกระจกต่อโลก

ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ที่สำคัญได้แก่

- ทรัพยากรพลังงาน อาทิ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และน้ำมันดิบ (ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ)
- ทรัพยากรแร่ธาตุ อาทิ บอไซต์ โปแตสเซียม และเหล็ก
- ทรัพยากรป่าไม้
- ทรัพยากรพื้นที่ผลผลิตเกษตรกรรม และประมงที่พร้อมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
- ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ ฮาลองเบย์ ที่ได้รับยกย่องเป็นมรดกโลก โดยองค์การยูเนสโก

ที่ตั้งของเวียดนาม

- มีความโดดเด่นในการที่มีอาณาเขตติดกับทะเลยาวถึง 3,444 กิโลเมตร ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการทำประมง และการทำท่าเรือน้ำลึก ซึ่งใช้เป็นทางขนส่งสินค้าไปยังตลาดโลกได้
- เวียดนามมีพรมแดนติดกับจีนตอนใต้ จึงสามารถส่งผลสินค้าไปยังจีนได้

ประชากร

จำนวนประชากรมากเป็นอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รองจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ และเป็นอันดับ 13 ของโลก จึงนับเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพแห่งหนึ่งของโลก

แรงงาน : คุณภาพสูง (มีความรู้ และมีความขยัน อดทนหรือขัน) อัตราค่าจ้างต่ำ และมีจำนวนมาก พร้อมทั้งการจัดจ้างทำได้เองไม่ต้องผ่านภาครัฐ

การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก ที่สำคัญได้แก่

- เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) และเอเปค กลุ่มอาเซียน ซึ่งการเป็นสมาชิกเหล่านี้ได้ทำให้เวียดนามเกิดความได้เปรียบหลายอย่าง เช่น ตลาดส่งออกขยายตัวมากขึ้น ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น
- สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) และกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS)

สภาพแวดล้อมในการลงทุน ที่สำคัญได้แก่

- รัฐบาลเวียดนามมีการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการลงทุนจากต่างประเทศ และเพิ่มสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่นักลงทุนต่างชาติ เพื่อดึงดูดการลงทุน อาทิ จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ การอนุญาตให้ต่างชาติลงทุน 100% สำหรับบางอุตสาหกรรม และการลดความเข้มงวดในการตรวจสอบก่อนออกใบอนุญาตประกอบการ
- พัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ

และทางอากาศ ตลอดจนสาธารณูปโภคต่างๆ ให้มีความสะดวกและทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ อาทิ การพัฒนาเส้นทาง East West Economic Corridor

กำลังซื้อของประชากร

หลังเปิดประเทศ ชาวเวียดนามมีกำลังซื้อมากขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ และปริมาณเงินโอนกลับประเทศของชาวเวียดนามโพ้นทะเล โดยประชากรที่มีกำลังซื้อสูงส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น นครโฮจิมินห์ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ บริเวณใกล้สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง

จุดด้อยของเวียดนามที่ต้องรับรู้

การเมืองและการปกครอง

- ระบบกฎหมายและระบบการตัดสินข้อพิพาทของเวียดนาม นอกจากเป็นไปตามตัวบทกฎหมายแล้ว จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนภายในประเทศเป็นสำคัญ

ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

- กฎระเบียบเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง เช่น พิธีการและแบบฟอร์มศุลกากรแตกต่างกันไปในแต่ละเมือง
- มีการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีในการปกป้องทางการค้า อาทิ การเข้มงวดในการนำเข้าสินค้าบางชนิด การออกข้อกำหนดที่เข้มงวดเกี่ยวกับการปิดตลาดสินค้า และการห้ามนำเข้าสินค้าบางประเภทเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ

ระบบการเงิน

- ระบบการเงินการธนาคารในเวียดนามอยู่ระหว่างการปฏิรูปให้เป็นสากลมากขึ้น
- อัตราเงินเฟ้อสูง (โดยในปี 2554 ที่ผ่านมามีเวียดนามมีอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยสูงถึง 18.13% ซึ่งสูงสุดในภูมิภาคเอเชีย ขณะที่ค่าเงินดอลลาร์ของเวียดนามก็อ่อนตัวลงมากเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาสินค้าที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามในปี 2555 รัฐบาลมีแนวปฏิบัติที่จะควบคุมเงินเฟ้อภายในประเทศ)

ไปในแต่ละภาค ซึ่งนักลงทุนควรต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ อย่างไรก็ตามชาวเวียดนามมักตัดสินใจซื้อสินค้าค่อนข้างยากและยึดติดกับตราสินค้ามาก

ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการลงทุนในเวียดนาม

ธุรกิจที่คาดว่าจะเป็โอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการลงทุนทำการค้าในเวียดนาม ที่สำคัญได้แก่

- ธุรกิจการเกษตร และแปรรูปสินค้าเกษตร โดยเฉพาะในพืชเศรษฐกิจ เช่น กาแฟ ข้าว ยางพารา ชามะม่วงหิมพานต์ และพริกไทย ที่รัฐบาลเวียดนามให้การส่งเสริมเพาะปลูก และแปรรูป
- ธุรกิจเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะกุ้ง
- ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในธุรกิจประเภทโรงแรม รีสอร์ท และที่พักตากอากาศ เนื่องจากรัฐบาลเวียดนามมีแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
- ธุรกิจผลิตเพื่อส่งออก ซึ่งนักลงทุนสามารถใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลงการค้าที่เวียดนามได้ทำไว้กับประเทศต่าง ๆ ได้
- ธุรกิจบริการด้านการศึกษา เพราะชาวเวียดนามนิยมศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา
- ธุรกิจบริการอาหาร เพราะคนเวียดนามชอบออกไปรับประทานอาหารและสังสรรค์นอกบ้าน
- ธุรกิจสินค้าไฮเทค อาทิ คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากมีแนวโน้มขยายตัวสูง ตามการขยายตัวของชนชั้นกลางและกลุ่มวัยรุ่น เพราะสินค้าเหล่านี้ได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันของคนกลุ่มนี้ไปแล้ว
- ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีคุณภาพสูง เพราะปัจจุบันชาวเวียดนามมีกำลังซื้อสูงขึ้นตามเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัว จึงต้องการใช้สินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้น ประกอบกับสินค้าและบริการของไทยได้รับการยอมรับในคุณภาพอย่างมากในสายตาของชาวเวียดนาม

ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภค

• ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร

แรงงาน: ขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพสูง ทั้งด้านฝีมือและระดับผู้บริหาร

สภาพแวดล้อมในการลงทุน ที่สำคัญได้แก่

- ต้นทุนการลงทุนสูง โดยเฉพาะค่าเช่าสำนักงาน
- โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสนับสนุนยังไม่สมบูรณ์

ระบบการดำเนินธุรกิจ

- นักลงทุนท้องถิ่นขาดแคลนเงินทุนในการร่วมทุนกับชาวต่างชาติ และขาดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจและการแข่งขันในตลาดโลก
- ลักษณะการร่วมทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับผู้ร่วมทุนท้องถิ่นมักเกิดปัญหาอันเนื่องมาจากแนวทางการบริหารงานที่แตกต่างกัน และการแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ลงตัว
- มีความยากในการหาคู่ค้าท้องถิ่น และ/หรือ ผู้นำเข้าท้องถิ่นที่ดีและมีศักยภาพ

วัฒนธรรมการบริโภคของชาวเวียดนาม

ความต้องการในการบริโภค รวมถึงวัฒนธรรมการบริโภคต่างๆ ของชาวเวียดนามจะมีความแตกต่างกัน

- ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มสำเร็จรูป อาทิ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ซาเซียวพร้อมดื่ม เพราะวิถีชีวิตชาวเวียดนามมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ซึ่งต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการใช้ชีวิต
- ธุรกิจชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ เพื่อตอบสนองกับการบำรุงรักษายานพาหนะหลักของชาวเวียดนาม
- ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่ เป็นต้น

ซึ่งธุรกิจต่างๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้การส่งเสริมต่างชาติเข้ามาลงทุน รวมถึงเป็นสินค้าและบริการที่ชาวเวียดนามมีความต้องการ อย่างไรก็ตามควรเน้น “การใช้แรงงาน วัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติในเวียดนาม” และดำเนินธุรกิจด้วยความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ ประหยัดพลังงานและทรัพยากร ธรรมชาติ เพราะเป็นนโยบายของรัฐบาลเวียดนาม ซึ่งจะส่งผลดีต่อธุรกิจ เพราะจะทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนเพิ่มเติม และเกิดความยั่งยืนต่อธุรกิจ

ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในเวียดนาม

การเตรียมความพร้อมก้าวสู่ AEC ของเวียดนาม

- ปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายอาเซียน พัฒนากำลังคนเต็มพื้นที่ ทั้งด้านภาษา ฝีมือแรงงาน

ผลดีของ AEC ต่อผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนและทำการค้าในเวียดนาม

- ภาษีนำเข้าเป็น 0 (อาทิ นำเข้าวัตถุดิบการผลิตมาจากไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น)
- ย้ายฐานการผลิตจากไทยมาสู่เวียดนามสำหรับธุรกิจที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบ อาทิ ในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ซึ่งผู้ประกอบการไทยหลายรายกำลังเตรียมย้ายฐานการผลิตมาเวียดนาม โดยเหตุผลสำคัญคือ ต้องการลดต้นทุนค่าแรง ซึ่งปัจจุบันไทยขึ้นเป็น 300 บาทต่อวัน รวมถึงแรงงานเวียดนามนอกเหนือจากจะมีความได้เปรียบไทยด้านค่าจ้างที่ต่ำกว่าแล้ว ยังเป็นแรงงานที่มีความรู้ความสามารถ และมีความขยันกระตือรือร้นสูง
- สร้างฐานการผลิตร่วม โดยใช้เป็นฐานการส่งออกไปนอก AEC เพื่อประโยชน์จากสถานะ Least Developed Countries (LDCs)
- ระบบโลจิสติกส์การขนส่งไปยังจีนตอนใต้และตลาดโลกสะดวกและถูกลง เพราะใช้ประโยชน์จากที่ตั้งภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกัน และชายฝั่งทะเลที่ยาวมาก
- ได้เปรียบคู่แข่งนอกอาเซียนในการ “เจาะตลาดเวียดนาม” เป็นต้น

แนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษา AEC และเวียดนามเพิ่มเติม

ข้อมูลที่น่าสนใจข้างต้นเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น สามารถศึกษาข้อมูลรอบด้าน และติดตามความเคลื่อนไหวของ AEC และเวียดนามอย่างใกล้ชิด ได้จากแหล่งข้อมูลสำคัญ ดังนี้

- ศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน www.dtn.moc.go.th
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
- องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน www.thai-aec.com
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (นานาสาระเกี่ยวกับ AEC) www.exim.go.th
- ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเวียดนาม <http://hanoi.thaiembassy.org/>

- เอกสารอ้างอิง
- สัมภาษณ์ “ผู้ประกอบการไทยที่ทำการค้ากับเวียดนาม” 2 ราย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ <http://www.dtn.moc.go.th>
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย <http://www.exim.go.th>
- หอการค้า และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย <http://www.thaichamber.org/>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม <http://www.sme.go.th>
- General Statistics Office of Vietnam <http://www.gso.gov.vn>
- Thai-AEC <http://www.thai-aec.com>
- VOV World <http://vovworld.vn/>
- มูฮิน <http://www.moohin.com/about-tha>

